

(/)

 (/)

> Kunst - Arkitektur - Haver - Design - Mode (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Tegner af tiden

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kunstarternes-forbroedring>)

Tegner af tiden

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1409

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/tegner-af-tiden>)

t (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/tegner-af-tiden>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/tegner-af-tiden&title=>)

Louise C. Larsen

**Tegner af tiden. Lethed og nærvær i Valdemar
Andersens streg**

**Syddansk Universitetsforlag. 352 sider. Illustreret
i farver og s/h. 348 kr.**

Af Christian Kaaber

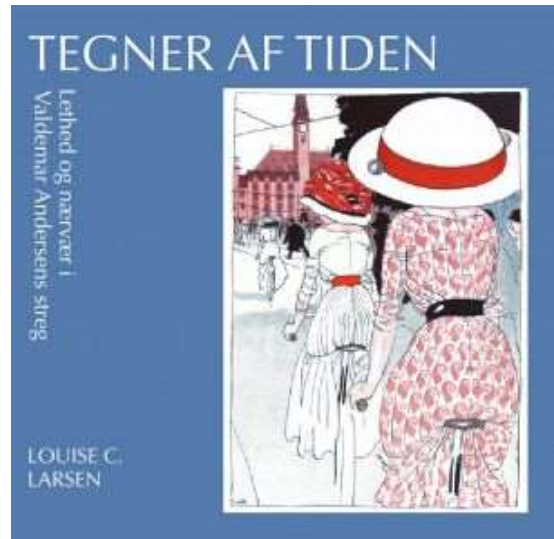
En stor bog om Valdemar Andersen? Endelig!
Billedskaberen Valdemar Andersen (1875-1928)
udfoldede sit kolossale talent og sit personlige greb
om ungdomstilen i en banebrydende indsats som
bladtegner, plakatomager og bogillustrator. Han
markerede sig også som en fremragende
portrætmaler og som leverandør af

bygningsudsmykning, såvel indendørs som på facader, til både verdslige bygninger og til kirker. Flere af
hans ikonagtige plakater er alment kendte klassikere, uden at man nødvendigvis ved besked om
ophavsmanden, der blev far til den langt mere berømte og lige så mangfoldige tegner Ib Andersen
(1907-69). Bogen her har været længe undervejs. I pragtværket *Tegneren Ib Andersen*, som Forlaget
Vandkunsten udsendte i 2008, leverede den nye bogs forfatter, kunsthistorikeren Louise C. Larsen et
glimrende kapitel om far-søn-relationen mellem de to multitalenter, hvor den tidligt afdøde far aldrig
kom til at skygge for sønnen. Det autoritative værk om Valdemar Andersen turde altså være i trykke
hænder.

Det er det også, på forfattersiden i hvert fald. Louise C. Larsen har været tilknyttet det beklageligvis
kuldsejlede Museum for Danske Bladtegnere på Det Kongelige Bibliotek og har her haft adgang til
enorme mængder af Valdemar Andersens efterladenskaber. Hun har haft kontakt med efterkommere
af både Andersen selv og af hans medarbejdere fra de store dekorationsopgaver og med de
væsentligste samlere af hans vidt forskellige arbejder, og hun har med stor ihærdighed afsøgt museer,
biblioteker og arkiver. Hun har også fået adgang til den meget levende dagbog, kunstnerens hustru
Juliane førte, og som bringer læseren tæt på den ret fåmælte Valdemar Andersens ofte meget intense
og omskiftelige hverdag.

Bogen er opbygget kronologisk, Fremstillingen følger både et biografisk og et kunsthistorisk spor, der til
stadighed griber ind i hinanden. Louise C. Larsen citerer flittigt fra sine førstehånds kilder. Hun er dybt
fortrolig med perioden og kan trække på en imponerende bred kunsthistorisk horisont og er god til at
beskrive kunst såvel motivisk som teknisk - hvordan billedet er lavet. Den vældige ophobning af stof
kan godt undervejs forekomme omstændelig trods forfatterens levende stil, der er velgørende fri for
disse tiders ulidelige akademiske mandarinsprog. Væsentligt er det at forstå, hvor stort et register af
kunstneriske referencer, en masseproducerende billedskaber som Valdemar Andersen trak på. Det
kan være svært for læseren at holde tråden undervejs, og det tages nærmest for givet, at man har styr
på det mangfoldige galleri af bipersoner omkring Valdemar Andersen, ligesom man i beskrivelsen af
hans bygningsdekorationer ofte savner en geografisk placering af stederne.

Et af bogens fokuspunkter består i, hvad man kunne kalde Andersens receptionshistorie. Samtidens
syn på hans arbejder belyses gennem eksempelvis avis anmeldelser i en løbende diskussion om, hvor
vidt Andersens arbejder betragtedes som kunst. Det giver ham en rolle i den berømte
"bondemalerstrid" i 1907, hvor bølgerne gik højt mellem kunstnere med hang til symbolismens
formsprog og temaer og repræsentanter for nye billedmæssige udtryksformer og temaer - "bønderne"
var de fynske malere og navnlig deres motiver. Andersen nærrede udstrakt sympati for adskillige
kombattanter på begge sider, og Louise C. Larsen kaster lys på de magtforhold, der lå under
stridighederne - magtforhold, der afgjorde hvem der var hot, og hvem der var not - og hvem
samfundets elite tildelte de kunstneriske opgaver. Det er en interessant vinkel på Andersen, der

startede som bladtegner og tilvirker af bloddryppende nyhedsplakater til et af tidens boulevardblade og med hele sit virke viste, at masseproducerende tegner kunne udfolde sig som billedmager på snart sagt hvilken som helst platform. I den henseende var Andersen banebrydende.

Valdemar Andersen kom helskindet gennem stridighederne i 1907, og i tiden frem til begyndelsen af 1920'erne udfoldede han sig i mangfoldige kunstneriske sammenhænge, fra bogillustration og bladtegnning til udsmykning af bygninger. Et højdepunkt i hans karriere blev hans rolle som totaldekoratør i forbindelse med den stort anlagte Landsudstilling i Aarhus i 1909, hvor han leverede motiver til postkort, skabte udstillingens plakat og forestod monumentale, men midlertidige gavlmalier til en række af udstillingsbygningerne. Opgaverne med bygningsdekoration varede ved resten af Andersens korte liv, alt imens han lavede plakater og bladtegninger og i 1922 var med til at søsætte det søndagstillæg til Politiken, der blev en afgørende arena for dansk bladtegnings følgende guldalder - med væsentlig deltagelse af Ib Andersen. Valdemar Andersen nåede at opleve, at der blev længere mellem opgaverne, og hverken hans tegninger eller plakater fra de sidste år hamler op med de fantastiske billeder, han skabte i sine sprudlende år før Første Verdenskrig.

Louise C. Larsen behandler kyndigt alle sider af Valdemar Andersens produktion, og et 80 siders tillæg til selve fremstillingen med oversigter over hans arbejder er en stor bedrift, der gør bogen uomgængelig for enhver, der vil vide noget om dette facetterede livsværk. Desværre går hun i selve teksten temmelig let hen over Andersens fornemme bidrag til bogillustration og bogkunst i det hele taget, og et væsentligt kapitel om kunstnerens tætte bånd til Johannes V. Jensen fokuserer på det ikoniske karikaturagtige portræt, Andersen i 1905 malede af sin ven som den endegyldige markering af Jensens overlegne og skarptseende attitude til noget nær resten af verden - en rolle, den stundom ganske vennesæle nobelpristager resten af livet vogtede i sin offentlige fremtoning. Til gengæld mangler helt Andersens mange små og større indføjte bidrag til det Jensen'ske værk, herunder tegningerne af mammutten, der blev et andet Jensen-ikon, og det trefløjede solkors, som forfatteren brugte som allestedsnærværende bomærke fra omkring 1920. Andersens alsidighed havde de videste grænser.

Valdemar Andersen fortjener sin bog, og den har som nævnt været undervejs ganske længe. Så meget mere beklageligt er det, at hverken bogens format eller dens billedside harmonerer med det sprudlende, farvestærke og banebrydende værk, forfatter og forlag har sat sig for at formidle. En bog, hvis tematiske udgangspunkt og store gave til læserne er det gryende 20. århundredes vildeste og prægtigste plakater, burde være i højformat og ikke det beskedne kvadratiske, der nu er valgt. Bevares: Det kunne dueblå omslag, hvis farve danner baggrund for adskillige af bogens alt for få illustrationer, er da hæderligt bogdesign, men heller ikke mere - og alt for lidt i forhold til Andersens billedverden. Adskillige af Andersens hovedværker er med, selvfølgelig da, men det meste er gengivet alt for småt, og helt ubegribeligt må man undvære hans vinderplakat til Landsudstillingen i 1909. Aldrig er Aarhus præsenteret flottere og mere sprælsk end i Andersens farvestærke ungdomstil, og at den mangler, svækker hele bogens formidling af kunstnerens totalindsats til Landsudstillingen. Opgaven omfattede som nævnt tillige i det mindste format en serie på otte postkort med fortællende motiver om postvæsenet. Spændvidden i Andersens formåen og hans mangfoldige kvalitetsstandarder kunne her være vist over nogle dejlige sider. Det er en slem forsømmelse, at denne oplagte mulighed ikke er brugt.

Manglen på illustrationer præger bogen hele vejen og svækker den samlede fremstilling. Forfatteren refererer flittigt til forlæg og forbilleder, som beskrives udmærket med ord. Men hvor illustrationer kunne have skabt liv og nærvær, får man på lange ørkenvandringer af tekst. Sådan laver man ikke kunstmonografier. En vaklende billedredaktion spores især i afsnittene om Andersens bygningsudsmykninger, hvor man må nøjes med små, mærkeligt beskårne fotos af ganske prægtige lofter. Og noget er gået galt med farveopløsningen i gengivelsen af Andersens berømte karikerende og karakteriserende portræt af Johannes V. Jensen fra 1905 med dansk kunsts stiveste knækflip (interesserede kan sammenligne med Politikens Dansk litteratur historie bd. 6 (1977), s 480).

Valdemar Andersen og alle med interesse for det tidlige 20. århundredes vilde danske kunst fortjener et gennearbejdet værk med ham og hans værk som tema. Her er stoffet udgivet, som var det en akademisk afhandling med smalt sigte. Louise C. Larsen har gjort sit bedste, og den rent akademisk

velfunderede tekst fortjener med hendes indlysende fortælletalent at kobles med en langt prægtigere og vildere billedside. Skade, at så gode intentioner forløses så beskedent.

[Historie-online.dk, den 3. marts 2021]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kunstarternes-forbroedring>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

VALGET ER DIT!

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/valget-er-dit>)

**FLENSBORGSTEN - OM
MURSTENSFORMATER,
TEGLHANDEL OG
ARKITEKTUR**

MALEREN ANNA ANCHER

[online.dk/boger/maleren-anna-ancher](http://www.historie-online.dk/boger/maleren-anna-ancher))

Nordjyske fortællinger

Nordjyllands Kystmuseum er gået sammen med Læsø Museum samt KaRe Podcast i det ambitiøse podcastprojekt "Genfortalt-Nordjylland".

(<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/nordjyske-fortaellinger>)

